

život, aby uvedl v soulad s jinými zájmy svůj zákaz uveřejňovati třebas pravdivé záležitosti soukromé. Naopak § 490 nezmiňuje se o nutcích okolnostech, prostě stanoví, kdy projevitel zbaven jest zodpovědnosti za své výroky. Druhý jeho odstavec nás poučuje, že jest k beztrestnosti vždy potřebí důkazu pravděpodobnosti, nedošlo-li k veřejnému projevu podle §u 489, kdy vyžaduje se důkazu pravdy. Autor stíhaný pro svou kritiku, aby docílil osvobozujícího rozsudku, bude tudíž nucen za každých okolností prokázatí pravdu svých výroků a při nejmenším své přesvědčení o pravdě pronesených slov, založené na náležitých skutečnostech.

Z vyličeného jest viděti, že zákon danými ustanoveními vždy chrání projevitele pravdy bez ohledu, jaký účel týž sledoval svým výrokem a jaké zájmy postiženého ohrozil. Proti obezřetnému prokuristovi, jenž snadno dovedl si získati všech dokladů o finančním stavu svého zaměstnavatele, trestní cestou nemůže vystoupiti jeho pán, aby zabránil nepříznivé kritice o svých majetkových poměrech.

Formalistický význam §u 490 nedovoluje však jen tak vysloviti kritikovi o určité skutečnosti svého nepříznivého stanoviska, ježto podjímá se těžkého úkolu soudu přednésti a podle procesních pravidel prokázatí veškeré okolnosti, z nichž vyplyne pravda pronesených slov. Kde vzíti vždy listiny, svědky a i. průvodní prostředky? Nestačí, že výrok jest pravdivý, ale musí soudu jeviti se jako pravdivý. Důkaz pravdy podle M a k a r e w i t z e (Vorentwurf) nejde vždy stejným krokem s pravdou.

Právě na znázorněném formalismu spočívá ochrana proti nepříznivé kritice.

Zahraniční obchod republiky Československé podle výkazů Státního úřadu statistického.

St. R e ž n ý (Praha).

Psal jsem již o thematu tomto v 10. čísle »Všehrdu« III. ročníku, kdy jsem na základě výkazů stát. úř. stat. sestavil obraz našeho zahraničního obchodu v letech 1920—1921. Dnes chci úvahu tehdejší rozšířiti i na roky následující, t. j. na rok 1922 a první polovinu r. 1923.

Musím se předně několika slovy zmíniti o velké změně technického způsobu, kterou pro stanovení hodnoty dovozu a vývozu státní úř. stat. zavedl; je to metoda deklarační na místo dřívější metody odhadní. Dříve fungovaly komise odborníků při stát. úř. stat., které ex post zjišťovaly hodnotu dovezeného a vyvezeného zboží na základě údajů o jeho množství. Dnes však každý dovozce nebo vývozce sám udá čili deklaruje hodnotu onoho zboží, které dováží nebo vyváží u příslušného celního úřadu, který údaje tyto zasílá stát. úř. stat. ke zpracování. Komise svrchu zmíněné mají dnes funkci po výtce kontrolní, dbajíce toho, aby nikde žádné nesrovnalosti se nevyskytly. Metoda nová je oproti staré jednak přesnější, jednak umožňuje daleko rychlejší zpracování materiálu. Dříve vždy teprve asi po půl roce mohl stát. úř. stat. vykázatí hodnotu importu a exportu v roce minulém, dnes pak je s to hodnotu tuto vykázatí za každý měsíc v krátkém času.

Pro úvahu naši si uvedeme napřed přehledně celkový dovoz, vývoz a stav obchodní bilance od r. 1920 až do I. pol. roku 1923.

R. 1920	vývoz 690.220	vag. za 27.569,415 *)dovoz 391.016	vag. za 23.384,412 *
R. 1921	" 964.577	> > 27.311,586	> 396.172	> > 22.433,293 >
R. 1923	" 945.502	> > 18.086,349	> 317.541	> > 12.695,516 >
V I. pol. r. 1923	> 573.830	> > 5.612,355	> 141.836	> > 4.071,922 >

Aktivita bilance zahr. obchodu obnášela: r. 1920 4.185,003.000 Kč, r. 1921 4.878,293.000 Kč, r. 1922 5.390,833.000 Kč, v I. pol. r. 1923 1.540,433.000 Kč.

Z číslic těchto vidno předně, že bilance naše je stále aktivní značnými sumami, což má zajisté hlavní vliv na pevnou pozici naší měny. Aktivita tato vůbec je předním sloupem konsolidace našich poměrů, již se také příznivě ode všech ostatních států střední a východní Evropy lišíme. Největší aktivita vykázána hlavně r. 1920 v obchodu s Rakouskem, Maďarskem, Francií, r. 1921 s předešlými a SHS., r. 1922 a v I. pol. r. 1923 s Rakouskem, Maďarskem a Anglií. Passivní jsme po celé toto období v obchodu hlavně s Německem a Unií. Dále však je z číslic svrchu uveřejněných zřejmo, že nemůžeme pro posuzování rozsahu naše zahr. obchodu se opírat o číslice udávající nám hodnoty dovozu a vývozu; příčina toho leží ve stálých kursových fluktuacích valut. Na př. náš vývoz r. 1921 oproti r. 1920 doznal značného vzestupu, asi o 30% (jak jsem ve zmíněné již úvaze své loni ukázal), přes to však, pro vzestup Kč mezitím nastalý, jeví se hodnota vývozu v roce tomto proti r. 1920 o něco menší.

Myslím, že pro zmíněné fluktuace valutní ani přepočítávání hodnoty na měnu poměrně konstantní, jako na dolary, není pro roční přehledy daleko přesné; relativně nejlepší měřítko pro skutečný rozsah, zahr. obchodu snad budou nám poskytovat údaje o množství dovezeného a vyvezeného zboží podle jeho jednotlivých předmětů. Budeme-li ovšem jen pro jednotlivý rok zkoumati, které zboží tvoří největší položky našeho vývozu nebo dovozu, musíme si pořad tento sestavit podle hodnoty. Ale pro porovnání, zda klesá či stoupá rok od roku dovoz nebo vývoz toho neb onoho zboží, budeme si udávat množství.

Jak jsem byl zde již před rokem poukázal, eminentně průmyslový charakter Československa jeví se v jeho zahraničním obchodu: ve vývozu převážně tovary, v dovozu suroviny a poživatiny. Tak r. 1920 se vyvezlo nejvíce vlněného zboží, cukru, bavlněného zboží, skla, uhlí a dříví, železa a zboží z něho. Totéž zboží vykazuje největší položky ve vývozu i pro období následující, od r. 1921 až do I. pol. r. 1923. V dovozu pak nejdůležitější jsou stále bavlna, vlna, tuky, obilí a mouka, tabák, dobytek. Všimneme-li si teď těchto hlavních předmětů našeho zahraničního obchodu, jak stoupá či klesá jejich dovoz nebo vývoz, můžeme z toho učiniti několik závěrů vzhledem k naší hospodářské situaci. Tak vývoz vlněného zboží od r. 1920 pomalu stoupá; r. 1920 obnášel cca. 1.000 vag., r. 1921 1.210 vag., r. 1922 1.509 vag. a v I. pol. r. 1923 asi polovinu množství roku předešlého. Vývoz ba-

*) V tisících Kč.

viněného zboží stoupl nejvíce r. 192- oproti r. 1920, z 1.000 vag. na 3.2000, r. 1922 obnášel 4.100 vag., v I. pol. r. 1923 1850 vag. Vývoz cukru se pohyboval v následujících číslicích: r. 1920 — 24.865 vag., r. 1921 — 44.724 vag., r. 1922 — 31.572 vag., I. pol. r. 1923 — 21.236 vag.; vývoz skla: r. 1920 — 14.007 vag., r. 1921 — 13.274 vag., r. 1922 — 12.126 vag., I. pol. r. 1923 — 4.432 vag.; vývoz železa a zboží z něho: r. 1920 skoro 17.000 vag., r. 1921 cca. 20.000 vag., r. 1922 cca. 21.000 vag. I. pol. r. 1923 přes 26.000 vag. U vývozu železa se markantně jeví vliv »ruhrské konjunktury«, dnes je zaměstnanost kovodělného průmyslu nejlepší od konce války. Zarážejícím faktem je stále klesající vývoz skla; cukr si plně uhazuje svoje odbytiště, rovněž vývoz bavlněného zboží vykazuje tendenci vzestupnou. U těchto dvou posledních si musíme všimnouti též dovozu surovin, bavlny a vlny. Dovoz surovin je lepším ukazovatelem zaměstnanosti určitého průmyslu než vývoz jeho tovarů. Na př. v době nejostřejší krise na podzim r. 1922 byl vývoz bavlněného zboží stále značný, poněvadž továrny vyprodávaly se ztrátou svoje veliké sklady. Krise v tomto odvětví v celém svém rozsahu se však jevila v poklesu dovozu surové bavlny: v červenci ještě před krisí byl dovoz bavlny 967 vag., v srpnu už jen 655 vag., v září 538 vag., v říjnu 276 vag., v listopadu 311 vag., v prosinci 385 vag.; koncem roku krise zřejmě začínala polevovati. V ročních přehledech obnášel dovoz bavlny r. 1920 — 6.437 vag., r. 1921 — 9.494 vag., r. 1922 — 7.936 vag., v I. pol. r. 1923 — 2.903 vag.; dovoz vlny pak r. 1920 — 1.748 vag., r. 1921 — 2.636 vag., r. 1922 — 2.782 vag., v I. pol. r. 1923 — 1.173 vag. Soudě podle dat těchto, byl pro textilní průmysl náš nejúspěšnější rok 1921 a I. pol. r. 1922; pak ale vzestup měny způsobil těžkou krisi, z níž se ještě dnes teprve probíráme. Jistě výstražné to memento, že se nikdy již nesmí provozovati t. zv. deflační politika; předním cílem národohospodářské politiky musí být dobře prosperující průmysl, poněvadž z toho všichni žijeme a ne z vyššího či nižšího kursu měny. Ještě na jeden zjev bych tu upozornil: když r. 1922 začala Kč překotně stoupati, mínili někteří, že je to premie pro import. Zatím však dovoz všeobecně poklesl právě v tomto období a to nejen, jak přirozeno v době krise, dovoz surovin, nýbrž i poživatin i tovarů. Něco podobného bylo za švýcarské krise r. 1921 rovněž pro příliš vysoký kurs franku vzniklé. Příčina toho je, že při dnešní vzájemné závislosti a souvislosti hospodářského života se krise z průmyslu rozšíří na celé obyvatelstvo a všeobecně stlačí jeho kupní sílu. Tím pak klesne i dovoz, a i cizí státy — naši dodavatelé — jsou krisí naší postiženi. Tu se potvrzuje staré heslo, dnes zvláště v Anglii fedrované, že má-li se »mně vésti dobře, musí se všem vésti dobře«.

Nejzajímavějším je pak seznati země, do nichž nejvíce vyvážíme. U dovozu je obraz celkem pořád stejný; na prvých místech stojí Německo se svými surovinami, polotovary, tovary a zbožím transitním, pak Unie zejména s bavlnou, konečně Rakousko s tovary i surovinami. Ve vývozu je však obraz složitější a stálé změny se tu naskytají. Pro přehled následuje tabulka, kde číslice označuje, kolik procent celého našeho vývozu (podle hodnoty) připadá na jednotlivé země v tabulce uvedené.

	Rok 1920	Rok 1921	Rok 1922	I. pol. r. 1923
Rakousko	35	méně než 28	22	21
Německo	12	11	méně než 19	22
Maďarsko	9	11	> > 9	6
Francie	8	méne než 5	> > 5	2
Polsko	5	5	přes 3	3 ¹ / ₂
Itálie	méně než 5	3	méně než 4	3 ¹ / ₂
SHS	> > 4	7	4	3 ¹ / ₂
Anglie	3	méně než 8	7	více než 9
Švýcarsko	více než 2	> > 2	méně než 2	4 ¹ / ₂
Rumunsko	> > 2	4	> > 3	3
Nizozemsko	2	2	přes 2	2
Unie	2	méně než 3	5	4
Belgie	1 ¹ / ₂	1	méně než 2	méně než 1
Ostatní	asi 10 ⁰ / ₀	asi 10 ⁰ / ₀	asi 13 ⁰ / ₀	asi 15 ⁰ / ₀

Z těchto číslic můžeme poněkud posouditi, jaká je dnes orientace a tendence našeho vývozu. Sestavíme-li dohromady číslice v tabulce uvedené, seznáme, že klesající tendenci má náš vývoz do zemí nástupnických a států balkánských. R. 1920 a 1921 šlo tam 55% celého našeho vývozu, r. 1922 už jen 41% a v I. pol. r. 1923 jen 37%. Příčiny toho jsou jednak rozhárané finanční poměry těchto zemí, které pro špatný stav svých valut u nás kupovati nemohou tolik, co dříve, a pak ale i jejich hospodářská politika; viz jenom na př. maďarský protekcionismus, který k vůli svému skleníkovému průmyslu škrtí dovoz tovarů, nebo takové zjevy, jako skandální projekt rumunského zákona o moratoriu a pod. Do Německa však náš vývoz stále stoupá: r. 1920 obnášel 12% celého našeho vývozu, r. 1921 — 11%, r. 1922 už 19% a v I. pol. r. 1923 — 22%. V r. 1922 zejména množství textilií kupovalo Německo u nás, speciálně přízi bavlněnou, vlněnou i lněnou, jakož i surové tkaniny bavlněné. Letos pak zase na vzrůst vývozu našeho tam působí velké naše dodávky uhlí, dříví a železa, v důsledku obsazení Poruří. Do zemí západních a Unie má vývoz náš vzrůstající tendenci; r. 1920 šlo tam 22½%, r. 1921 — 24%, r. 1922 — 27% a v I. pol. r. 1923 26% celého našeho vývozu. Zvláště silně stoupá vývoz do Anglie a Unie; Anglie je dnes na třetím místě v našem vývozu, Unie na šestém. Do Anglie dnes vyvážíme vše možné; od sladu, ječmene, cukru, skla a porculánu až po textilie všeho druhu, železo a lučebniny. Velmi nadějný je vzestup vývozu našeho do zámoří. Speciálně do Unie stoupá, jak již řečeno, náš vývoz neustále. K tomu se druží státy jihoamerické, Egypt, Turecko, Indie a Japonsko. I tento poslední stát, tak vzdálený, stává se naším důležitým odbytištěm, zvláště pro železo a vlněné zboží. Dnes ve vývozu našeho vlněného zboží stojí Japonsko na třetím místě (co do množství).

Ovšem paušálně tvrditi, že náš vývoz klesá na východě (nástupnické státy a Balkán) a stoupá na západ, není úplně správné. Viděli bychom to na př. u textilního zboží, které vykazuje dohromady největší položku našeho vývozu. Vývoz zboží tohoto jeví pokles u Rakouska a Maďarska, ale stoupá spíše ve vývozu do SHS., Rumunska a Polska. Na západě projevuje zboží toto stálý vzestup vývozu do Anglie a Unie, jinde však vykazuje export jeho kolísání či dokonce

pokles. Povšechně možno říci, že státy na východ od nás ležící, i při celkovém poklesu vývozu našeho do nich, stále jsou ještě pro nás nejdůležitějším odbytištěm. Úbytek exportu pak, který zde přece jenom nastal, nahraňuje si průmysl náš zejména zvětšeným vývozem do Německa a do zemí západních a zámořských. A tak dosud není vývoz náš ustálen, jakž ani jinak býti nemůže při stále ještě rozbouřených hospodářských i politických poměrech světových.

Z P R Á V Y.

Pozdrav slovenským spolupracovníkům! Kolegiální spolok »Právnik« při univerzitě Komenského v Bratislavi letošním rokem sdružuje své síly ve společné práci v našem listě, který tak se stává orgánem celé mladé generace československé. Čeští a moravští právníci vítají do tohoto kruhu slovenské druhy s radostí, že se uskutečňuje součinnost na jedné roli a nelekajíce se překážek slibují si vzájemnou podporu k dosažení vytčených cílů a zdárnému provedení svých myšlenek. Zdar společné práci!

Prof. Dr. Václav Hora padesátníkem. Prof. Dr. Hora dožil se 9. září letošního roku padesátých narozenin. Mladým českým juristům je prof. Hora všeobecně znám jako vynikající odborník, ale i jako skvělý učitel. Četná je řada jeho žáků, poněvadž prof. Hora je dosud jediným reprezentantem svého oboru na universitě Karlově a také jediným českým profesorem civilního soudního řádu vůbec. Všichni vzpomínají jeho klidného, sympatického hlasu, jímž zasvěcoval je do discipliny poměrně velmi abstraktní a proto pro začátečníky značně obtížné a mnozí z nich netají se názorem, že to byl právě on, který svým skvělým výkladem vzbudil v nich pro svůj obor zájem, ale i lásku. Nemohouce pokusiti se bohužel o podrobnější rozbor díla Horova, připojujeme k informaci čtenářů aspoň stručný přehled hlavních jeho literárních prací. Poprvé na veřejnost vystoupil prof. Hora u příležitosti sjezdu českých právníků r. 1904, na němž přednesl themata, týkající se 1., 2. a 4. otázky II. sekce sjezdové, které v protokole sjezdovém došly také uveřejnění. Z dalších prací budtež uvedeny: »Kvitanice a náklady její v řízení exekučním« (Právnik 1904), »Nesouhlas stavu knihovního se stavem skutečným v řízení exekučním« (Právnícké Rozhledy 1904), »Odložení a zrušení exekuce a jich poměr k řízení přístupovému« (tamtéž 1905), »O zásadách práva exekučního v případech plurality věřitelů« (Sborník 1905), »O důvodu zmatečnosti dle § 477 č. 9 c. ř. s.« (Právnik 1906), »Může-li soud poručenský rozhodovati o výši alimentace, již otec nemanželskému dítěti má poskytovat, v řízení nesporném« (Právnik 1906), »Veřejná obchodní společnost v procesu« (Sborník 1908), »O právu opravy v civilním procesu« (tamtéž, také německy Zentralblatt für die jur. Praxis, sv. 29), »Ještě slovo k § 206, odst. II. ex. ř.« (Zprávy Práv. Jednoty Moravské 1908), »Justiční reforma v Německu« (Právnik 1909), »Snahy o reformu procesního práva v říši německé« (Sborník 1909), »Osnova jazyková a její poměr k civilnímu řádu soudnímu« (Právnik 1910), »Nový uherský civ. řád soudní a jeho vliv na příslušnost zdejších soudů« (Právnik 1911), »O příslušnosti ve sporech z poměrů služebních« (Sborník 1912), »Poměr osnovy zákona o ochranné výchově k řízení nespornému« (Ochrana mládeže 1912), »Noch ein Wort zu dem Erlasse des k. k. Justiz-Ministeriums vom 17. August 1912« (Juristische Blätter 1912), »Dosah zásady vyhledávací ve sporech manželských« (Sborník 1915 a něm. v Allg. oest. Gerichtszeitung 1916), »Konkursní komisař v novém řízení konkursním« (Právnik 1916), »Schreibfehler im Urteile als Berufungsgründe« (Notariatzeitschrift 1916), »Exekuční vymáhání nároků alimentálních« (Ochrana mládeže 1917),